

Advokat kårens särställning i Sverige

Landets sista skrå bär präglet av myndighet. De statsauktorisierade advokaterna anses uppbenärligen stå över varje miss-tanke och undkommer därför ibland sitt klientansvar.

De flesta är nog lyckligt ovetande om hur det egentligen står till i vår rättsrat. Advokater - det finns omkring 4.000 - står i verkligheten över grundlagen (RF 1:9) när det gäller ansvaret mot klienten. Ledamöterna i Sveriges Advokatsamfund är privilegierade. Advokater har monopol på offentligt försvar och rättshjälp; de prioriteras i försäkringskyddet; de har monopol på konkursförvaltning och kan bedriva inkasso utan Datainspektionens tillsyn (dock inte inkassobolagen). Statusen är sådan, att åklagare inte får åtala utan Advokatsamfundets hörtande, när advokat misstänks ha lämnat råd som främjar straffbelagda gärningar (SFS 1985:354). En advokatkund kan ej gå till Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) - det kan däremot kunder till övriga jurister.

Klagomål mot advokater avgörs istället av åtta kollegor och tre politiker, vilka endast delges ett sammandrag av klagomålet. Huruvida sammanföringen är

är av delikat natur. Advokaten måste instämmas vid den tingsrätt, där denne har sin hemvist och vanligtvis dagliga gärning. Inte sällan har juristen fullgjort sin tingsmeritering vid samma domstol för att sedan auktoriseras till advokat "i huset". Förmodligen är advokaten även medlem i regionens inresses förening för åklagare, advokater och domare.

Även om domstolen skulle bestå av ledamöter, som aldrig hört ralas om advokaten ifråga, torde dessa likväl inte kunna undgå att ha för ögonen att en dom, som går kollegan emot, riskerar att äventyra dennes verksamhet på orren. I en tvist, huruvida advokatens uppdrag handlagts på ett godtagbart sätt, har advokater alla trumf på hand. Den urväg jurisdiktionen synes välja är att "diskriminera angräparn" genom att resa avsevärt högre beviskrav än annars. Granskar man ett antal tvister, där advokater varit föremål för skadeståndstalan, framträder ett tydligt mönster: Klienter får aldrig rätt mot advokat i domstol! Der spe-lar ingen roll om klienten har flera sakkunnigutlåtanden i ryggen. Den försumliga advokaten slipper likväl ta sitt ansvar

trots starka bevis. Att det rättsliga utfallet faktiskt är sådant kan inte vederläggas av vare sig advokater eller oberoende jurister trots efterlysningar. Den juridiska forskningen undviker art undersöka den märkliga förelörelsen.

Hundratals personer skadas ekonomiskt och psykiskt av kollegial särbehandling i det femtiotal tvister som årligen pågår mot advokater i svenska domstolar. Utfallet att klientens talan alltid och regelmässigt lämnas utan avseende framstår som så osannolikt att det för den oinvigde är hart näromöjligt att ta till sig, och därför lever absurditeten vidare.

Tvist föreligger, när två parter har olika uppfattning i en relevant rättsfråga. En byggmästare, hyresgäst, mäklare, bilköpare etc anser sig ha rätt och motparten fel - och vice versa. Parterna har rådfrågat expertis och tänker sig noga för på grund av kostnaden. Statistiska utfallet blir därför ungefärligen fifty-fifty på lång sikt. Är det då inte förbryllande att advokater har 100-procentig framgång i tvister mot klienter, trots att klienterna tagit hjälp av andra advokater. Eller kanske

just därför!? Utländsk forskning visar att klienter till ifrågasatta advokater i Danmark får domstolarnas bifall i över hälften av fallen! I Sverige de facto aldrig. Skall det så förbli med tanke på rättsstatens krav på "enhetlig rättsrillämpning"? Andra länder har årskilliga vägledande prejudikat om advokatansvaret mot enskild klient. Sverige endast NJA 1949:54. Högsta domstolen vägrar envist pröva tvister om advokatens göranden och ansvar, trots en uppenbar brist på prejudikat. HD tycks stå inför valet att formulera en för advokaten "friande" dom som svårligen håller för juridisk forskning, eller avstå att lyfta fram hur ringsrätt och hovrätt på orätfärdiga grunder negligerat klientens argument. Här följer sig åtskilliga justitiemord och en exempellös rättsskandal, som undergräver demokratin och respekten för vårt rättsväsen samt hämmar en sund företags-samhet.

De luttrade har inga illusioner om att en stämningssökande mot en känd rättsjurist och myndighetsperson behandlas utan ovidkommande hänsyn. Rättshistorien ger vid handen, att domstolsjurister inte lyckats undvika partiskhet, när kollegor ifrågasatts av enskilda. Hur en advokat skörr sitt klientuppdrag vill man inte anlägga kritiska synpunkter på. En helt annan sak (som inte denna artikel handlar om) är däremot, att advokater och åklagare behandlas strängt om de kränkt statens intressen genom att bryta mot Brotsbalken. Sveriges uråldriga jävs- och domarregler är dess-värre ingen garanti för att grundlagen efterlevs med korrekt likabehandling av parterna. Att Hovrätten tilläts avge "blank fastställelse" utan egna motiv, även då klagandens argument förstärks i väsentlig grad, samt att HD inte behöver motivera sina avslag trots välgrundade prejudikatspropäer, urholkar rättskvaliteten, liksom att nämndemän inte får vara bisittare när tvisten rör någon rätts-tjänare.

Docenten M Gräns, Juridicum i Uppsala skriver: "Alltför många människor drabbas av felaktiga domar och beslut på grund av de rättsliga aktörernas obefogade övertro på sin egen och andra rättsliga aktörers förmåga att vara objektiva, nogg-

granna och ofelbara." En förklaring till att så många svenskar klagat till Europadomstolen är, att Sverige anses ha en ansvarsbefriande rättskultur och ett myndighetsbeskyddande rättsväsen - i strid med Europeiska konventionen om skydd för individens rättigheter. Trots höga föresatser har ett klagomål mot Sveriges särbehandling av advokater vid ansvarsrister nyligen avisats (Strasbourg mål 11071/03). En av domarna var förra advokaten och ordföranden i Sveriges Advokatsamfund Elisabet Fura-Sandström. Det sannolikt jäviga avgörandet får ej överklagas.

Domstolarna tycks ha anammomat advokat kårens ogrundade påståenden om att ett ansvarsge-nombrott mot försumlig advokat skulle medföra svåra följdvärkningar i Sverige. Bättre vore att rättsväsendet såg till att även advokater fick adekvata påföljder och därigenom förmåddes vara så ansvarfulla, att medborgare och näringsliv alltid kunde lita på dem!

Docenten M Gräns, Juridicum i Uppsala skriver: "Alltför många människor drabbas av felaktiga domar och beslut på grund av de rättsliga aktörernas obefogade övertro på sin egen och andra rättsliga aktörers förmåga att vara objektiva, nogg-

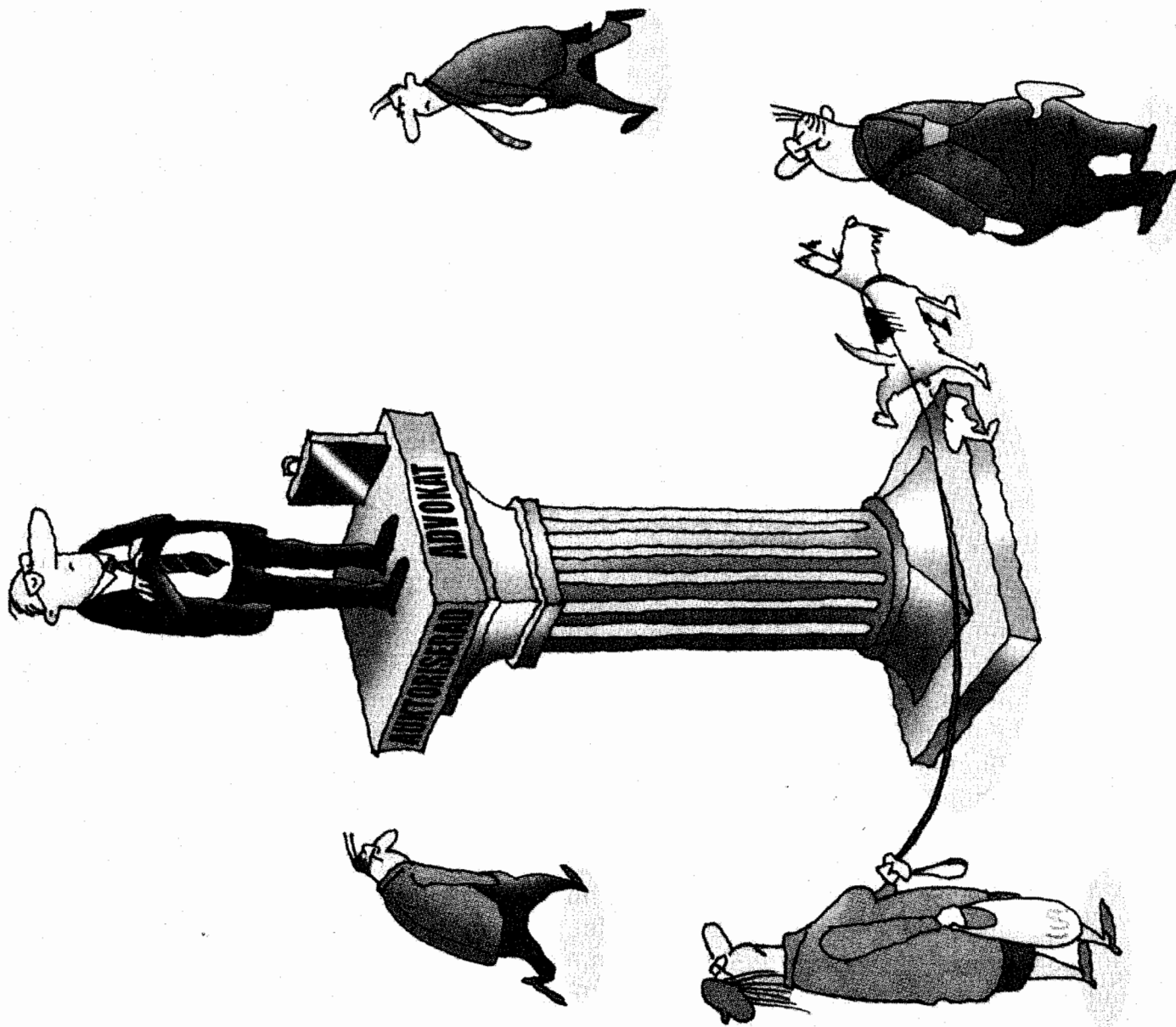

Klagomål mot advokater avgörs istället av åtta kollegor och tre poliser, vilka endast delges ett sammandrag av klagomålet. Huruvida sammanfattningen är korrekt får klaganden inte veta. Resultat: Advokaten frias i nio fall av tio. I våra grannländer får klienterna rätt i nära fyrtio procent av fallen. I ARN får kundsidan bifall i hälften av fallen. Förklaringen är att dessa nämnder har en neutral sammansättning.

Advokater uppstår timarvoden från 1.200 till över 4.000 kronor men specificerar sällan sina räkningar, vilket äntligen uppmärksammats av Justitiedepartementet och förhoppningsvis blir föremål för åtgärder. Påståendet att domstolarna har koll på arvoderingen, därför att de ser när advokaten kommer och går, är en usel advokatyr. De mångdubbla timpåslagen utanför domstolen vet ju endast advokatkontoret riktigheten av! Den etiska tillsynen kan liknas vid att familjemedlemmar granskar varandras självdeklarationer i stället för Skattemyndigheten.

Domstolarnas särbehandling av advokater är dock mest anmärkningsvärd och särskilt allvarlig. Eftersom advokat kåren utför en halv miljon uppdrag årligen, är det naturligt att något blir fel. Vem inbillar sig att bara andra, men inte advokater har kunskapsluckor och kan slarva, låta sig bestickas av klientens motpart och hamna i ett beroendeförhållande? Faran antyds av nyligen uppmärksammade mutaffärer i statliga monopolföretag m.fl. samt av nutidens rövare utklädda till storlagsdirektörer. Inre någon är höjd över varje misstanke!

En tvist i domstol mot advokat

Per Olov Johansson